

28.11.2018

Ärende/14

§ 389

Den av ledamoten Alviina Alametsä väckta motionen om anmälan av oegentligheter, så kallade visselblåsaransvisningar

HEL 2018-004927 T 00 00 03

Beslut

Stadsfullmäktige betraktade den av ledamoten Alviina Alametsä väckta motionen som slutbehandlad.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Sari Kyllönen, chef för intern revision, telefon: 310 36582

sari.kyllonen(a)hel.fi

Päivi Kuusjärvi, ledande stadsombudsman, telefon: 310 36556

paivi.kuusjarvi(a)hel.fi

Bilagor

- 1 Valtuustoaloite väärinkäytösten tietoon saattamisesta, eli ns. whistleblower-ohjeistus

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutsförslag

Framställningen stämmer överens med förslaget.

Föredragandens motiveringar

Ledamoten Alviina Alametsä och 31 andra ledamöter föreslår i sin motion att Helsingfors stad ska ta i bruk ett rapporteringssystem avsett för stadens anställda där dessa ska kunna lyfta fram misstankar om oegentligheter. Systemet ska kunna användas med namns nämnande eller anonymt. Möjligheten att göra en vidare krets av personer uppmärksam på fall av oegentligheter anonymt vore ägnad att stärka den anställdes rättsskydd och medel att stävja oegentligheter. I en situation där någon i sin tur gör detsamma öppet, ska personens ställning i arbetskollektivet på samma sätt vara tryggad.

Enligt 30 kap. 11 § 2 mom. i förvaltningsstadgan ska stadsstyrelsen förelägga fullmäktige en motion som undertecknats av minst 15 ledamöter.

Staden har alltid tagit emot tips om brott riktade mot staden, också anonymt. Staden har för närvarande årligen omkring 100–250 olika slags brottmål under behandling. Största delen av dessa kommer till stadskansliets rättstjänst från centralförvaltningen, sektorerna eller polisen. Den interna revisionen blir kontaktad några gånger per år med anledning av oegentligheter. Anonyma meddelanden som har varit anonyma angivelser har hittills lämnats skriftligt eller per telefon, några också genom Helsingfors stads responssystem. Det ges några anonyma tips per år. Största delen av de anonyma tipsen leder inte till begäran om utredning, vilket beror på deras karaktär eller på bristfällig information.

Av svaren på en rundfråga 2017 till stadens verk att döma, får dessa årligen in ett marginellt antal tips. Man bedömer att det också totalt sett är fråga om några enstaka tips som staden handlägger årligen. Av verkens svar kan man dra den slutsatsen att vidarebefordran av tips för behandling fungerar rätt väl – brottsrelaterade tips hänsköts helt riktigt till rättstjänsten för utredning. Det har inte kommit tips om några särskilt betydelsefulla fall.

Enligt stadens etiska principer är inga som helst oegentligheter eller ohederliga handlingar tillåtna i stadens verksamhet, och stadens egendom och medel får inte användas när syftet är egen vinning. Stadens anställda får inte kräva, ta emot eller godkänna en gåva eller en annan fördel som påverkar, är ett försök att påverka eller är ägnad att påverka den verksamhet som hänför sig till anställningsförhållandet. Påståenden om sådan verksamhet undersöks, och rättsliga åtgärder vidtas vid behov.

Enligt direktivet om stadens interna kontroll och riskhantering i Helsingfors stadskoncern (stadsstyrelsen 23.10.2015) ska de anställda rapportera tecken på eventuella oegentligheter eller förseelser som de iakttagit till sina chefer eller till någon annan instans som organisationen har anvisat.

Stadskansliet har utrett frågan om att ta i bruk ett rapporteringssystem, det vill säga en tipslinje för stadens anställda, så att dessa ska kunna lyfta fram misstankar om oegentligheter. Frågan har behandlats på Helsingfors personalkommittés möte 8.10.2018.

Det som avses med Helsingfors stads tipstelefon är en sådan kommunikationskanal genom vilken man anonymt kan ge tips om eventuella oegentligheter eller om brott som riktas mot staden. Visselblåsning är den internationella termen för tipslinje. Syftet med att lansera en tipslinje är att sänka tröskeln för att göra anmälan och att underlätta handläggningen av tipsen. I nuläget har staden ingen centraliserad tipsadress eller verksamhetsmodell för det. En tipslinje skulle styra tips som

kommer till stadens aktörer till ett enda ställe. Därigenom skulle man effektivare få vetskap om eventuella oegentligheter, och anmälningar skulle kanske lämnas tidigare än förut och i ett sådant skede där det är lättare att ingripa och skadorna blir mindre.

Finland har ingen särskild lagstiftning om tipslinjer, vilket betyder att den gällande lagstiftningen ska beaktas då en sådan inrättas. Offentlighetslagen tillämpas a priori på anmälningar som handläggs av kommunen och på dem som lämnat anmälan. Information om en uppgiftslämnare som uppgett sin kontaktinformation i anmälan ska ges till vederbörande på begäran.

Dataombudsmannens byrå har slagit fast att registerföraren i enlighet med 35 artikeln i europeiska allmänna dataskyddsförordningen ska utföra en konsekvensbedömning, då saken gäller hantering av personuppgifter i anslutning till ett angiverisystem.

Kommissionen gav 23.4.2018 ett förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om skydd för personer som rapporterar om överträdelser av unionsrätten. Direktivet avses trädas i kraft år 2021. Målet med direktivet är att få till stånd enhetliga minimikrav för skydd av uppgiftslämnare i unionens medlemsländer. Med direktivet ska man säkerställa att en uppgiftslämnare som i sitt arbete lägger märke till eller misstänker verksamhet som strider mot det allmänna intresset inom särskilt specificerade delar av EU-rätten, ska kunna anmäla det. Målet med direktivet är ett enhetligare närmandesätt när det gäller en förbättring av skyddet av personer som anmäler oegentligheter. Direktivet avser också att reglera kommunala aktörers och företags skyldighet att skapa interna angiverikanaler.

Genom att Helsingfors är en kommun med mer än 10 000 invånare så vore direktivet bindande för staden. Helsingfors borde ta i bruk interna anmälningsskanaler och -förfaranden för att göra anmälan och för fortsatta åtgärder. För de interna anmälningsskanalernas vidkommande borde man säkerställa att uppgiftslämnarens identitet är förtrolig information. Att göra anmälan borde vara möjligt digitalt, per telefon, på papper och genom personligt möte. Staden borde fastställa de fortsatta åtgärder som ska utföras på basis av anmälan. Den som har grundad anledning att tro att den meddelade informationen håller streck vid tidpunkten för anmälan ska erhålla skydd enligt förslaget till direktiv. Personskyddet inbegriper förbud av motåtgärder. Direkta eller indirekta motåtgärder riktade mot personer som åtnjuter skydd enligt direktivförslaget är förbjudna. Dessutom föreskrivs det i direktivförslaget om rättskydd för den person som är föremål för anmälan. Till dessa delar ska staden sörja för att nämnda motåtgärder inte riktas mot personer som

28.11.2018

Ärende/14

ska få skydd och att rättsskyddet för den person som är föremål för anmälan förverkligas.

Stadskansliets enhet för upphandlingar och konkurrensutsättning upprättade en tipslinje om marknadskartläggning som stöd för beredningen av upphandlingar. I marknadskartläggningen ställde man frågor om serviceleverantörernas underhållsmodeller, tekniska lösningar och kostnader. Avsikten är att skaffa en anmälningsskanal som är webbaserad och genom vilken uppgiftslämnaren ska kunna göra anmälan anonymt på alla slags apparater, också smarttelefon. Anmälningsskanalen möjliggör diskussion med en anonym uppgiftslämnare tack vare systemets egenskaper. Systemet måste garantera att klientuppgifterna hålls förtroliga, intakta och användbara. Systemet ska uppfylla kraven i EU:s dataskyddsförordning och vara förenlig med ISO 27001-standarden för informationssäkerhet och ISO 27018-standarder gällande skydd av personinformation i molntjänster.

Innan tipslinjen tas i bruk måste handläggningen och utredningen av tipsen planeras omsorgsfullt. Tipsen måste bedömas ur olika synvinklar, och man måste bestämma hur den fortsatta handläggningen av dem ska se ut. Man kan betrakta som god praxis utvärdering av tips i en tvärssektoriell arbetsgrupp, där det finns representanter från åtminstone rättstjänsten, den interna revisionen och personalavdelningen. Arbetsgruppen skulle kunna klassificera tipsen i olika kategorier, vilka skulle kunna vara tips som sänds till cheferna för utredning, de som går till den interna revisionen och de tips som avvisas. I det fallet att chefernas eller den interna revisionens utredning ger anledning till det, hänskjuts ärendet till rättstjänsten för utredning. Klara anmälningar av brott ska dirigeras direkt till polisen.

Enligt den utredning som stadskansliet har gjort är det befogat att inrätta en tipslinje. Resultatet av marknadskartläggningen ger vid handen att det är möjligt att skaffa en teknisk lösning för tipslinjen som uppfyller kraven på dataskydd och datasäkerhet och som möjliggör anonymitet och skydd av uppgiftslämnaren samt en vederbörlig och smidig handläggning av tipsen. Ett kanslichefsbeslut om inrättande av en tipslinje är under arbete.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Sari Kyllönen, chef för intern revision, telefon: 310 36582
sari.kyllonen(a)hel.fi

Päivi Kuusjärvi, ledande stadsombudsman, telefon: 310 36556
paivi.kuusjarvi(a)hel.fi

Bilagor

Postadress
PB 1
00099 HELSINGFORS STAD
kaupunginkanslia@hel.fi

Besöksadress
Norra esplanaden 11-13
Helsingfors 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Telefon
+358 9 310 1641
Telefax
+358 9 655 783

FO-nummer
0201256-6

Kontonr
FI0680001200062637
Moms nr
FI02012566

28.11.2018

Ärende/14

- 1 Valtuustoaloite väärinkäytösten tietoon saattamisesta, eli ns. whistleblower-ohjeistus

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutshistoria

Kaupunginhallitus 12.11.2018 § 703

HEL 2018-004927 T 00 00 03

Esitys

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Alviina Alametsän aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Sari Kyllönen, sisäisen tarkastuksen päällikkö, puhelin: 310 36582
sari.kyllonen(a)hel.fi
Päivi Kuusjärvi, johtava kaupunginasiainmies, puhelin: 310 36556
paivi.kuusjarvi(a)hel.fi